Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
19.2.2026
LVV-U/43196/2026
Julkinen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

VNS 10/2025 vp

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037

Lupa- ja valvontavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta liikenne- ja viestintävaliokunnalle. Lupa- ja valvontavirasto on aloittanut toimintansa 1.1.2026 eikä siten ole aiemmin lausunut aiheesta. Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosaston toimialaan kuuluvat ympäristöasioiden luvitus ja valvonta, ympäristövaikutusten arviointi, alueidenkäyttöön sekä luonnon- ja ympäristönsuojelun liittyviä tehtäviä, vesien- ja merenhoidon ja vesitalousasioiden tehtäviä sekä yleisen edun valvonta. Lupa- ja valvontavirasto on tarkastellut valtioneuvoston selontekoa erityisesti ympäristö- ja ilmastokysymysten ja SOVA-lain mukaisen ympäristöarvioinnin näkökulmasta.

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on strateginen ja hyvin yleispiirteinen. Luonnosvaiheeseen verrattuna selonteko viimeistellympi ja siinä on jossain määrin huomioitu lausuntokierroksella esiin nostettuja ympäristö- ja ilmastovaikutuksiin liittyviä teemoja.

Lupa- ja valvontavirasto pitää hyvänä, että MAL-sopimuksien vaikuttavuuden seurantaa kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Myös tavoite yhtenäistää alue- ja yhdyskuntarakennetta, aluekehitystä, elinkeinorakennetta, elinkeinoelämän tarpeita ja liikennejärjestelmää koskevaa tietopohjaa on kannatettava. Yhtenäinen tietopohja helpottaa myös toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia.

Selonteossa on tunnistettu, että suunnittelun tarkentuessa hankkeilla ja toimenpiteillä voi olla paikallisesti ja alueellisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia muun muassa yhdyskunta- ja aluerakenteeseen, luonnon monimuotoisuuteen tai vesistöjen tilaan. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että vaikka tarkempi ympäristövaikutusten arviointi jääkin tyypillisesti myöhemmin toteuttaville liikennehankkeille, on valtakunnallisen järjestelmäsuunnitelman tasolla mahdollista linjata erilaisista haittojen lieventämistoimista, joita sitten voidaan tarkentaa varsinaisessa suunnitteluvaiheessa. Lieventämistoimia ei kuitenkaan voi kohdentaa oikein, jos varsinaisia vaikutuksia ei ensin tunnisteta.

Käytännössä tämän tyyppisessä strategisessa arvioinnissa toimiva tapa on kääntää tarkastelu alhaalta ylös eli aloittaa tunnistamalla tyypillisiä syy-seuraussuhteita tarkemmalta suunnittelutasolta ja yleispiirteistää niistä teemoja strategian tasolle. Syy-seuraussuhteiden tunnistaminen ja kuvaaminen on mahdollista myös valtakunnallisella tasolla ja strategisella tasolla on mahdollista antaa ohjausta näiden teemojen käsittelyyn hanketasolla. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että kyse on myös suunnitteluperiaatteista, ohjauksesta ja jopa tavoitteista, jotka eivät sinällään vaadi erillistä rahoitusta. On valitettavaa, että tämäntyyppisiä luonnonympäristöön ja ilmastoon liittyviä periaatteita ei ole pystytty nostamaan mukaan suunnitelman tavoitteiksi.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
19.2.2026
LVV-U/43196/2026
Julkinen

SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi

Ympäristövaikutusten arvioinnin tulee olla läpinäkyvää. Tavoitteena tulisi olla, että ympäristövaikutusten arvioinnin sekä kuulemisen tulokset otetaan huomioon tehtäessä suunnitelmaa koskevia keskeisiä ratkaisuja suunnittelun eri vaiheissa ja että kaikki tämä kuvattaisiin ympäristöselostuksessa niin, että jälkeenpäin olisi mahdollista tarkastella vaikutusarvioinnin vaikuttavuutta osana valmisteluprosessia. Ympäristöarvioinnin tarkoituksena on tehdä suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset näkyväksi ja pyrkiä löytämään haitallisille vaikutuksille lieventämiskeinoja. Tätä tulee jatkossa parantaa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa laadittaessa.

Ympäristövaikutusten arviointi ei pääty suunnitelman laatimiseen, vaan vaikutusten toteutumista tulee seurata ja ottaa huomioon seuraavalla suunnitelmakierroksella. On hyvä, että suunnitelman seurantaa pyritään tekemään järjestelmällisesti ja määrällisiä mittareita käyttäen. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että osana Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin liikennejärjestelmäanalyysia toteutettavaan seurantaan tulee jatkossa tuoda mukaan myös keskeisiä luonnon- ja ympäristönsuojelullisia teemoja ja kuulla näistä myös Lupa- ja valvontavirastoa SOVA-lain mukaisena ympäristöviranomaisena. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että seurannan tuloksia tulee kuvailla ympäristöselostuksessa ja käsitellä osana SOVA-lain mukaista arviointia.

Lausunnon on valmistellut ryhmäpäällikkö Annukka Engström.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Niklas Virkkala ja ratkaissut yksikön päällikkö Sari Myllyoja.

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/43196/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/43196/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Myllyoja Sari 19.02.2026 08:32

Esittelijä Virkkala Niklas 19.02.2026 08:29